

**КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

**КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ
ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

**ПРОТОКОЛ СПІЛЬНОГО
ВИЇЗНОГО ЗАСІДАННЯ № 243/248**

08 листопада 2025 року

09 год 30 хв.

м. Ужгород, Закарпатська область
(у змішаному форматі)

ГОЛОВУЮТЬ: Голова Комітету з питань інтеграції України до Європейського союзу КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О.

Голова Комітету з питань екологічної політики та природокористування БОНДАРЕНКО О.В.

ПРИСУТНІ: члени Комітету з питань інтеграції України до Європейського союзу: Галайчук В.С. (офлайн), Вінтоняк О.В. (офлайн), Любота Д.В. (офлайн), Мельник П.В. (офлайн), Наливайченко В.О. (zoom);

працівники секретаріату Комітету з питань інтеграції України до Європейського союзу: Ролік А.Ю. (офлайн), Ціунчик М.М. (офлайн), Фостик Б.В. (zoom);

члени Комітету з питань екологічної політики та природокористування: Мандзій С.В. (офлайн), Овчинникова Ю.Ю. (офлайн), Магера С.В. (zoom), Матусевич О.Б. (zoom), Чорний В.І. (zoom);

працівники секретаріату Комітету з питань екологічної політики та природокористування: Воловенко О.П. (офлайн), Ярмоленко О.В. (офлайн), Бережний Є.О. (zoom);

ВІДСУТНІ: члени Комітету з питань інтеграції України до Європейського союзу: Мезенцева-Федоренко М.С., Порошенко П.О.;

члени Комітету з питань екологічної політики та природокористування: Василенко Л.В., Івахів С.П., Короленко-Усова В.Ю., Криворучкіна О.В., Лабунська А.В., Нестеренко К.О., Прощук Е.П., Фельдман О.Б., Шахов С.В., Якименко П.В.

ЗАПРОШЕНІ:

Бачурний Валентин Миколайович - заступник Голови Державного агентства лісових ресурсів України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації;

Бокша Світлана Іванівна - начальник Головного управління Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру у Закарпатській області;

Ванджурак Павло - головний лісничий філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»;

Галайда Андрій Вікторович - директор Департаменту розвитку національної інфраструктури геопросторових даних Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру;

Горковенко Максим Васильович – заступник керівника Закарпатської обласної прокуратури;

Грига Іван Іванович - селищний голова Нижньоворітської сільської громади;

Гунько Віктор Юрійович - полковник поліції, заступник начальника управління організації досудового розслідування Головного слідчого управління Національної поліції України;

Дейнека Анатолій Михайлович - начальник Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства;

Дмитренко Вікторія Василівна - заступник директора департаменту начальник відділу здійснення державного контролю за використанням земель Департаменту контролю за використанням та охороною земель Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру;

Заруба Дмитро Васильович - перший заступник голови Держекоінспекції;

Йовенко Іван Ігорович - полковник поліції, перший заступник начальника ГУНП в Закарпатській області;

Каганець Денис Васильович - селищний голова Дубівської селищної громади;

Капелюш Олег Олегович - заступник генерального директора Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції-керівник експертної групи з питань інвестиційної політики Міністерства енергетики України;

Качка Тарас Андрійович - віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України;

Колесник Ярослав Васильович - генерал поліції третього рангу, начальник ГУНП в Закарпатській області;

Космачевський Ян – представник Тур'є-Реметівської сільської громади;

Костяк Петро Петрович - селищний голова Усть-Чорнянської селищної громади;

Німчук Степан Михайлович - начальник філії – Закарпатського обласного управління Ощадбанку;

Новицький Олександр Валерійович – голова Державної інспекції архітектури та містобудування України;

Пацкан Мирослав Васильович - керівник Закарпатської обласної прокуратури;

Форгачі Іван Михайлович - начальник Спеціалізованої екологічної прокуратури Закарпатської області;

Чебан Ігор Дмитрович - директор філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»;
 Шпонтар Юрій - директор департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської ОВА;

Консультативна місія Європейського Союзу (КМЄС) в Україні:

Hannelore Valier - голова Львівського регіонального представництва КМЄС в Україні;
 Gerrit Kraemer - фахівець з планування та звітності;
 Torbjorn Hermansson - старший радник з питань організованої злочинності;
 Kriss Elerts - радник Місії зі зв'язків з парламентом;
 Andreas Sampson - радник з політичних питань;
 Viktor Novozhylov - експерт компонента правоохоронних органів;
 Denys Tkashuk - експерт з безпеки місії;

Представники громадських організацій:

Катерина Полянська - еколог 1 категорії міжнародної правозахисної організації «Екологія – Право – Людина»;
 Ольга Мелень-Забрамна - юрист міжнародної правозахисної організації «Екологія – Право – Людина»;
 Оксана Станкевич-Волосянчук - к.б.н., експерт-еколог громадської організації «Екосфера»;
 Ірина Федорів - голова громадської організації «ГОЛКА»;
 Тупіков Андрій Ігорович - кандидат біологічних наук громадської організації «Українська природоохоронна група», ветеран війни;
 Oreste Del Sol – представник ініціативної групи «Free Svydovets»;
 Тетяна Шаміна - комунікаційниця Greenpeace та Free Svydovets;
 Вишневська Наталія Олександрівна – голова громадської організації «Save Пікуй»;
 Маріне Абрамян - координаторка кампаній зеленої енергетики громадської організації "Грінпіс в Україні";
 Олег Листопад - експерт Мережі захисту національних інтересів громадської організації «ANTS»;
 Богдан Кученко - представник громадської організації «Екодія»;
 Капля Наталія Іванівна - юристка громадської організації «Лісові ініціативи і суспільство»;
 Хоменко Артем Андрійович - проєктний менеджер громадської організації «Лісові ініціативи і суспільство»;
 Гаврилюк Василь Васильович - експерт з питань практики ведення лісового господарства громадської організації «Лісові ініціативи і суспільство»;
 Сердечна Катерина - виконавча директорка громадської організації «Чисто.Де»;
 Жук Олена – співзасновниця громадської організації «Чисто.Де».

СЛУХАЛИ: Вітальне слово **Голови Комітету з питань інтеграції України до Європейського союзу Климпуш-Цинцадзе І.О.**, яка наголосила на важливості проведення фахової, змістовної та конструктивної дискусії щодо питань сталого розвитку Закарпатського регіону, зокрема збалансування процесів індустріалізації з вимогами екологічної безпеки та міжнародно-правовими зобов'язаннями України у сфері європейської інтеграції. Окремо підкреслила необхідність залучення до подальшої роботи всіх відповідальних профільних комітетів Верховної Ради України. Висловила подяку Представництву Європейської комісії, Європейському парламенту та Консультативній місії Європейського Союзу за постійну підтримку та експертне сприяння під час підготовки й проведення виїзних засідань комітетів.

Голова Комітету з питань екологічної політики та природокористування Бондаренко О.В. подякував Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу за організацію спільного засідання та високий рівень підготовки заходів, що відбуваються упродовж двох днів. Наголосив на складності та важливості питань, пов'язаних із розвитком відновлюваної енергетики, зазначивши необхідність поєднання енергетичної трансформації з безумовним дотриманням екологічних норм і вимог чинного законодавства. Підкреслив, що комітети й надалі послідовно відстоюватимуть принцип недопущення порушень у сфері охорони довкілля під час реалізації індустріальних та енергетичних проєктів. Висловив сподівання, що результати засідання сприятимуть формуванню чіткої нормативної рамки для подальшої роботи у сфері розвитку відновлюваної енергетики. Закликав учасників до конструктивної, організованої дискусії та ухвалення зважених рішень, відповідно до законодавства України та спрямованих на зміцнення енергетичної незалежності й сталий розвиток держави.

Сарай Р.Д. привітав учасників засідання в сесійній залі Закарпатської обласної ради та поінформував про ключові соціально-економічні зміни в регіоні, зокрема про розміщення 350 тисяч внутрішньо переміщених осіб, релокацію 400 підприємств та залучення ними близько 1 млрд інвестицій. Він підкреслив інтенсивний розвиток міжнародної співпраці Закарпаття з країнами Європейського Союзу – Словаччиною, Угорщиною, Польщею, Румунією, Австрією, Італією – та активну участь регіону у програмах Interreg NEXT та інших інструментах територіального співробітництва, що дають змогу залучати кошти Європейської комісії для реалізації спільних проєктів. Також відзначив потенціал Закарпаття у розвитку відновлюваної енергетики та необхідність збалансованого підходу з урахуванням законності, екологічних норм і позиції територіальних громад.

1. Стан реалізації державної політики України у сфері зеленої енергетики та реальні потреби в альтернативних джерелах енергії, враховуючи воєнні виклики сьогодення.

2. Реалізація великих інвестиційних проєктів з урахуванням міжнародно-правових і євроінтеграційних зобов'язань України та природоохоронного законодавства, у тому числі щодо здійснення оцінки впливу на довкілля, зокрема, будівництва вітропарків у Закарпатській області.

Ганельора Вальєр наголосила, що місія Європейського Союзу підтримує реформу сектору цивільної безпеки України та водночас підкреслила важливість співпраці між правоохоронними органами, державними структурами, громадами та громадянським суспільством, зокрема у питаннях боротьби з незаконною вирубкою лісу.

Качка Т.А. поінформував, що Україна завершує формування переговорної позиції за розділом "Довкілля" та очікує готовність позиції Європейського Союзу найближчими тижнями, що дозволить відкрити всі кластери вже 1 грудня. Наголосив, що саме в екологічному напрямі Україна має найбільше питань і запитів на перехідні періоди, зокрема щодо кліматичної політики, регулювання побутових відходів, якості води та поводження з пакуванням. Окремо підкреслив, що протягом двох років планується вдосконалення природоохоронного законодавства і впровадження чітких правил по всій країні, аби збалансувати захист довкілля та потреби розвитку промисловості. Водночас він зазначив, що актуальні питання в регіонах, зокрема щодо природоохоронних територій на Закарпатті, мають вирішуватися вже зараз у межах чинного українського законодавства. Також в питанні природоохоронних територій є дві складові. Перша – це оновлення законодавства відповідно до європейських правил у рамках переговорів з ЄС, зокрема щодо територій Смарагдової мережі та Natura 2000, що є обов'язковим кроком у процесі європейської інтеграції. Друга складова – це визначення, які саме території ми захищаємо на рівні міністерств, громад, і створення виваженої карти таких територій, аби збалансувати потреби охорони природи та розвиток суспільства. Він наголосив, що важливо застосовувати зважений підхід, відносячи до охорони лише ті території, що справді потребують захисту, оскільки суспільство активно використовує землі для життя та будівництва, а також підкреслив професіоналізм команди Міністерства економіки, захисту довкілля та сільського господарства України у реалізації природоохоронних заходів.

Кіндратів В.З. звернув увагу, що дискусія поєднує великі екологічні питання з нагальними викликами енергетичної безпеки через атаки на генерацію країни. Закарпаття залишається найбільш захищеним регіоном для релокації промисловості із зон бойових дій, що сприяє підтримці економіки та

обороздатності. Наразі процедура оцінки впливу на довкілля призупинена через судовий розгляд містобудівної документації, детального плану територій. Відповідно до роз'яснень ДІАМ, будівництво фундаментів вітрових станцій не вважається будівництвом вітряків і належить до компетенції іншого органу влади. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України готове максимально ретельно провести оцінку впливу на довкілля після завершення судових процедур та відкриття законодавчої можливості.

Галлер М. подякував за запрошення та відзначив важливість збалансованого підходу між економічним розвитком і охороною довкілля, зокрема на прикладі Закарпаття та реалізації проєктів, що можуть впливати на праліси та природні території. Він зазначив, що в Німеччині будівництво вітрових електростанцій регулюється на рівні земель, де враховуються місцеві потреби, думка громад і потенційні екологічні наслідки, однак також можливі судові оскарження. Підкреслив, що при плануванні будівництва вітрових електростанцій важливо оцінювати баланс між економічними перевагами проєкту та шкодою для навколишнього середовища, зокрема через вирубку дерев та вплив на місцеві громади. Порадив враховувати міжнародний та європейський досвід, порівнювати законодавчі практики різних країн і адаптувати найкращі з них до українських умов. Наприкінці наголосив на важливості ефективного виробництва енергії з урахуванням потреб індустриальних центрів і соціальних аспектів, щоб забезпечити сталий розвиток та відбудову територій після війни.

Брандштаттер Гельмут висловив повагу до України за продовження роботи над питаннями корисних копалин, природних ресурсів та захисту довкілля навіть під час воєнного стану. Підкреслив важливість досвіду Європи у сфері відновлювальної енергетики та необхідність врахування місцевих особливостей при будівництві вітрових електростанцій, зокрема в гірських районах, де проводяться референдуми для досягнення згоди. Навів приклад Австрії, де на рівнинах вітряки встановлюються без шкоди для довкілля та сільського господарства, тоді як у туристичних гірських регіонах пріоритет віддається туризму та гірськолижному спорту. Наголосив на стратегічній ролі України як ключового партнера ЄС у відновлювальній енергетиці та важливості інтеграції українського енергоринку з європейським до 2027 року. На завершення відзначив потенціал для значних інвестицій у сектор відновлювальної енергії та необхідність боротьби з дезінформацією з боку Російської Федерації для прискорення процесу європейської інтеграції України.

Віола фон Крамон-Таубадель подякувала за запрошення на виїзне засідання парламенту та наголосила на важливості безпосереднього ознайомлення з ситуацією на місцях. Підкреслила свою підтримку розвитку альтернативної енергетики та децентралізованих систем, зазначивши досвід Німеччини, де громадяни можуть долучатися до проєктів вітрової енергії, що стимулює їхню

зацікавленість і підтримку. Крім того, звернула увагу на необхідність дотримання екологічних норм, консультацій із науковцями та залучення місцевих громад для уникнення конфліктів і шкоди природі. Наголосила на критичній ролі децентралізації енергетичної системи України для зменшення ризиків від атак на централізовану інфраструктуру та важливості збереження природних ресурсів, включаючи ліси та болота. Також зазначила, що при плануванні розміщення вітрових станцій слід враховувати не лише ефективність виробництва енергії, а й розвиток туризму та збереження природного і культурного багатства Карпат.

Єременко В.В. зазначив, що ТОВ УК "Вітряні парки України" докладає значних зусиль для забезпечення енергетичної стабільності та незалежності України. Подякував представникам Верховної Ради України, центральних та місцевих органів влади, громадам та колегам за підтримку у розвитку вітроенергетичних проєктів. Також відзначив важливу роль громад у розвитку регіональної енергетики та наголосив на користі співпраці бізнесу з місцевими мешканцями. Він підкреслив, що компанія після релокації зі сходу України у 2022 році успішно відновила виробничі потужності на Закарпатті та започаткувала індустріальний парк. Також вона є єдиним українським виробником сертифікованого вітроенергетичного устаткування за німецькими ліцензіями. Зазначив, що проєкти компанії враховують екологічні норми та сприяють мінімальному впливу на навколишнє середовище. Також наголосив на важливості соціальної складової проєктів, створенні робочих місць та внеску у розвиток інфраструктури громад. Зазначив, що громади отримують значні доходи від генерації електроенергії, що забезпечує їхню економічну стабільність та розвиток, адже реалізація одного вітропарку дозволяє громаді щороку отримувати десятки мільйонів гривень додаткового доходу, так як одна установка генерації електроенергії в рік дає для громади у вигляді 3 відсотків близько від 1,5 до 2 мільйонів доходу в залежності від об'єму генерації. Крім того, компанія здійснює щорічний післяекологічний моніторинг, що дозволяє відстежувати відповідність планових показників фактичним. Також відзначив внесок держави та банків у розвиток проєктного фінансування для вітроенергетики в Україні та підкреслив, що локалізація виробництва в Україні дозволяє створювати нові робочі місця та сплачувати податки у державі. Звернув увагу на важливість інтеграції систем зберігання електроенергії для стабільного постачання в умовах воєнних та техногенних викликів. Єременко В.В. наголосив, що українські компанії залишаються основою енергогенерації в країні, навіть у зоні бойових дій. Наголосив на важливості підтримки громад, центральних органів влади та науковців у реалізації проєктів вітроенергетики та інтеграції їх у екологічне середовище. Так як компанія була змушена релокуватися зі східної України у 2022 році, Закарпаття стало новим регіоном для розвитку виробництва та індустріальних проєктів. Наголосив на екологічній безпечності вітроенергетики та на обов'язковому щорічному моніторингу впливу турбін на навколишнє середовище та підкреслив роль українських компаній у збереженні генерації електроенергії навіть під час війни

та необхідність незалежного управління виробничими і монтажними процесами. Крім того, зазначив, що будь-яка інвестиційна діяльність пов'язана з ризиком, проте впевненість у коректності підготовлених документів ґрунтується на ретельній оцінці впливу на довкілля, проведеній компетентними фахівцями та затвердженій відповідним міністерством, а судовий процес наразі розглядає не саму оцінку, а спробу частини суспільства оскаржити детальний план території, підготовлений громадою разом із девелоперами, який пройшов усі необхідні етапи досліджень і громадських обговорень.

Бачурний В.М. зазначив, що під час виїзду на об'єкт будівництва основним питанням було будівництво лісової дороги філії "Карпатський лісовий офіс" на ділянці 0,8 гектарів і можливі пошкодження пралісів. Будівництво дороги погоджено ще у 2024 році, відповідний проєкт підготовлено, а всі необхідні висновки отримані. Щодо відведення ділянки, повідомив, що правоохоронні органи проводять слідчі дії, а адміністративний суд розглядає факти скасування лісорубних дозволів, призначено відповідні експертизи. Зазначив, що лісова дорога не є унікальною та будівництво лісових доріг у Закарпатті передбачено інвестиційною програмою на 2023-2025 роки. Крім того, з 2027 року планується "проведення лісівництва в Закарпатті від суцільних рубок до лісівництва, наближеного до природнього". Але для того щоб зберегти інвестиційний потенціал лісової галузі, наявність лісових доріг необхідна. Частина лісів Закарпатської області перебуває під обмеженим режимом господарювання – 49,9%, у тому числі 3% пралісів та 13,3% природно–заповідного фонду, площа альпійських лісів – 9,9 відсотка. Для порівняння, у Львівській та Чернівецькій областях площа пралісів значно менша, у Європі цей показник також нижчий. Наголосив, що інвестиційна діяльність у регіоні активно триває, зокрема у вітрогенерації та лісопереробці, і потребує забезпечення необхідною кількістю деревини.

Ванджурак П.І. повідомив, що Закарпатська область наразі працює з матеріалами базового лісовпорядкування 2010-2011 років, які є чинними та діють до 2026 року. Термін дії матеріалів базового лісовпорядкування регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2023 року № 112 "Про затвердження Порядку здійснення лісовпорядкування" і становить 15 років: 10 років на використання та 5 років на проведення повторного лісовпорядкування і затвердження. Роботи по повторному базовому лісовпорядкуванню в Закарпатській області розпочалися ще у 2019 році і на сьогодні матеріали по трьох підприємствах перебувають на затвердженні в міністерстві. Підкреслив, що планування і проведення господарських заходів ведеться у рамках чинного законодавства та затверджених матеріалів лісовпорядкування, всі дії щодо лісової дороги відповідають процедурі та отриманим висновкам компетентних органів. Також наголосив на важливості дотримання законодавчих норм та методик при веденні господарської діяльності у лісовому фонді Закарпатської області.

Мандзій С.В. наголосив, що під час роботи в Закарпатті були розглянуті позиції компанії Вітропарки України та екологів, а також думки міжнародних партнерів. Основний акцент зроблено на пріоритеті цивільного захисту населення в умовах воєнного стану та необхідності енергетичної стійкості, як ключового елементу безпеки. Висловив підтримку розвитку вітроенергетики, як важливої складової збереження життя людей і посилення другого економічного фронту. Звернув увагу на необхідність спеціального законодавства в період війни, зокрема щодо можливого призупинення процедур оцінки впливу на довкілля у зонах бойових дій. Крім того, навів приклад затримки будівництва Хмельницької АЕС, як підтвердження важливості ухвалення своєчасних рішень для енергетичної безпеки держави. Завершив виступ зверненням до колег щодо активної роботи над необхідними законодавчими ініціативами.

Овчинникова Ю.Ю. наголосила на необхідності збалансування національної, енергетичної та екологічної безпеки в умовах відновлення країни. Підкреслила важливість дотримання чинного природоохоронного законодавства України, яке відповідає нормам Європейського Союзу і захищає конституційне право громадян на безпечне довкілля. Підкреслила важливість ухвалення закону про Смарагдову мережу, що дозволить транспонувати Директиву Європейського парламенту і Ради 2009/147/ЄС від 30 листопада 2009 року про збереження диких птахів та Директиву Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 року про охорону природних оселищ та дикої фауни і флори в українське законодавство та відкритє доступ громадам до фінансування Європейського Союзу. Наголосила на ролі кліматичної політики та принципу "не завдавати суттєвої шкоди", який є ключовим у проектах, що реалізуються в межах Ukraine Facility. Крім того, звернула увагу на необхідності забезпечити розвиток громад і "зеленої" енергетики при безумовному дотриманні екологічного законодавства та проведенні оцінки впливу на довкілля для всіх етапів будівництва. Закликала до фахового діалогу, розгляду концепції Acceleration Areas і транспонування природоохоронних директив Європейського Союзу, щоб узгодити інтереси всіх сторін і уникнути майбутніх конфліктів.

Яцик Ю.Г. навела статистику порушень екологічного законодавства, підкресливши, що переважна більшість кримінальних проваджень стосується незаконних рубок, порушень у сфері надр та забруднення, а не дозвільної документації. Підтримала необхідність спрощення дозвільних процедур під час воєнного стану, зважаючи на критичну потребу у відновленні енергетичної інфраструктури та залученні іноземних інвестицій.

Фандуль С. представив позицію Національної енергетичної компанії "Укренерго" щодо структури та потреб генерації Закарпаття, наголосивши, що

область покриває лише третину власного споживання й критично залежить від підстанції "Мукачево". Підкреслив необхідність розвитку місцевої генерації, зокрема вітрових електростанцій, оскільки наразі потужність сонячних електростанцій значно перевищує наявні потужності вітряних електростанцій.

Фандуль С. також зазначив, що впровадження нових джерел вітряних електростанцій має супроводжуватись будівництвом систем накопичення електроенергії та розвитком електромереж для забезпечення надійної роботи енергосистеми.

Шпонтанк Ю. поінформував щодо містобудівної та правової передумови реалізації проекту будівництва вітрової електростанції на території урочища Полонина Руна та зазначив, що схема планування території Закарпатської області, затверджена у 2013 році передбачає можливість розвитку вітрової енергетики на відповідних висотних локаціях, зокрема в районі Полонини Руна, та узгоджується з регіональною стратегією розвитку області. Зазначив, що у 2022–2024 роках Тур'є-Реметівською сільською радою надано дозвіл та затверджено детальний план території для розміщення об'єктів вітроенергетики, після чого девелопером розпочато процедуру оцінки впливу на довкілля. Поінформував про наявні судові провадження щодо оскарження рішення про затвердження детального плану та про призупинення міністерством адміністративного провадження з ОВД до ухвалення остаточного судового рішення. Також повідомив про реєстрацію ДІАМ низки повідомлень щодо початку будівельних робіт та про рішення цього органу щодо відсутності підстав для проведення позапланової перевірки. Наголосив, що триває підготовка матеріалів для внесення змін до схеми планування області, які проходять процедуру стратегічної екологічної оцінки.

Мелень-Забрамна О. зазначила, що твердження про наявність прогалин у містобудівному законодавстві є безпідставними, оскільки Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності" чітко визначає, що об'єкти, які підлягають оцінці впливу на довкілля, не можуть бути віднесені до класу наслідків СС1 без наявності позитивного висновку ОВД. У зв'язку з відсутністю такого висновку будівництво на Полонині Руна підлягає класифікації як СС2 та потребує отримання дозволу на виконання будівельних робіт, який наразі відсутній. Наголосила, що спорудження фундаментів без проведення ОВД є порушенням Закону, а фундамент є невіддільною частиною вітроенергетичного об'єкта. Через дію з 2022 року мораторію державний контроль у сфері екології та містобудування був ускладнений, що призвело до несвоєчасного реагування відповідних органів. Також звернула увагу на порушення Україною вимог Бернської конвенції щодо охорони оселищ і видів, оскільки належна оцінка впливу на довкілля перед початком робіт не була проведена.

Полянська К. наголосила на критичному стані збережених природних екосистем України, підкресливши, що території Карпат, які становлять унікальні реліктові комплекси, займають незначну частку (лише 4 %) площі країни, а високогір'я, відповідно, 3-10 % Українських Карпат та є вкрай вразливими до антропогенного впливу. Зазначила, що будівництво вітрових електростанцій на Полонині Руна та інших високогірних масивах призводить до незворотного знищення трав'яного покриву полонин, ґрунтів, геологічної будови і рельєфу високогір'я, та місць існування рідкісних видів, що суперечить національному й міжнародному природоохоронному законодавству. Також підкреслила, що належні процедури оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки не були дотримані, а передбачені європейськими рекомендаціями карти екологічної чутливості не були враховані. Запропонувала запровадити мораторій на будівництво вітрових та гідроенергетичних об'єктів у Карпатах з метою збереження природної спадщини України.

Станкевич-Волосянчук О. нагадала, що метою кліматичного переходу Європейського союзу, до якого Україна прагне приєднатися, є досягнення кліматичної нейтральності. Підкреслила, що "поглинати вуглекислий газ на планеті здатні лише екосистеми". Крім того, звернула увагу на наявність конфліктів між розвитком вітроенергетики та природними екосистемами, що виникають не лише через порушення законодавства, а й унаслідок вибору територій з високою природною цінністю для розташування об'єктів вітроелектростанцій. Було підкреслено, що при плануванні таких об'єктів необхідно враховувати екологічний критерій нарівні з енергетичним, оскільки природні екосистеми виконують критично важливу функцію поглинання вуглекислого газу та збереження біорізноманіття. Зазначила, що руйнування територій Смарагдової мережі та інших природоохоронних об'єктів для розміщення вітроелектростанцій суперечить цілям досягнення кліматичної нейтральності та є недоцільним, адже існують альтернативні території з високим вітропотенціалом, розташовані поза межами цінних природних екосистем.

Новицький О.В. зазначив, що ДІАМ здійснює діяльність виключно в межах своєї компетенції, реалізуючи державну політику у сфері державного архітектурно-будівельного контролю, зокрема в частині видачі документів на будівництво, відповідно до законів України та підзаконних нормативно-правових актів. Підкреслив, що поняття "об'єкт будівництва" не визначене законодавчо однозначно і оцінюється з точки зору будівельного процесу як "обсяг робіт та архітектурні рішення", передбачені проєктною документацією, що дозволяє визнавати частину будівлі, наприклад фундамент, самостійним об'єктом у межах законодавства. Також зауважив, що ДІАМ перевіряє

відповідність містобудівних умов та обмежень, правовстановлюючих документів на земельну ділянку та інших обов'язкових висновків попередніх органів, не втручаючись у визначення місця забудови та рішення органів місцевого самоврядування. Підкреслив, що у випадку виникнення сумнівів або необхідності тлумачення законодавства ДІАМ консультиється з Міністерством розвитку громад та територій України, а у разі незгоди зацікавлені сторони мають право звертатися до компетентного органу або суду для оскарження виданих документів. Новіцький О.В. наголосив на правомірності рішень ДІАМ та готовності відстоювати їх у судовому порядку, керуючись виключно законодавством, а не політичними або соціальними міркуваннями.

Учасники засідання обговорили питання стосовно розмежування будівництва фундаменту без проведення оцінки впливу на довкілля та вітряків. Бондаренко О.В. звернув увагу, що розмежуванням видачі дозволів на фундаменти і окремі види будівництва ДІАМ відкриває "скриньку Пандори" в частині порушень природоохоронного законодавства.

За результатами заслуховування доповідей щодо першого та другого питань Вінтоняк О.В., Станкевич-Волосянчук О., Фандуль С.В., Мудра О., Жук О., Герасименко М., Майстренко Н.М., Любота Д.В., Торстен Воллерт взяли участь у сесії запитань-відповідей.

3. Актуальні проблем дотримання міжнародно-правових зобов'язань України і природоохоронного законодавства при забезпеченні потреб територіальних громад.

Климуш-Цинцадзе І.О. відкрила другу частину засідання та зазначила актуальність обговорення проблем дотримання міжнародно-правових зобов'язань України та природоохоронного законодавства у контексті забезпечення потреб територіальних громад. Також звернула увагу на складнощі, які постають перед територіальними громадами, зокрема щодо використання ресурсів на природоохоронних територіях та отримання фінансових надходжень від розміщених на їх території підприємств, а також підкреслила необхідність удосконалення державної політики та загального бачення щодо компенсаторних механізмів для таких громад.

Бондаренко О.В. наголосив на важливості взаємодії з територіальними громадами та забезпеченні належного виконання, зокрема, природоохоронного законодавства в умовах децентралізації та євроінтеграційних зобов'язань. Підкреслив необхідність формування державою узгодженої політики, спрямованої на підвищення спроможності громад, зокрема щодо залучення інвестицій та розвитку місцевого бізнесу.

Костяк П.П. повідомив про основні виклики, які стоять перед громадами, а також про стратегічні напрями їх подальшого розвитку. Зазначив, що Усть-Чорнявська сільська громада налічує близько 7 тисяч мешканців та має одну з найбільших територій серед громад Закарпатської області. Приділив увагу питанню суттєвого скорочення надходжень до місцевого бюджету внаслідок реформування лісової галузі, так як діяльність лісових господарств забезпечували значну частину податкових надходжень. Наголосив на необхідності пошуку нових інструментів економічного розвитку, зокрема через раціональне використання 5,5 тисяч гектарів комунальних земель, розробку детальних планів територій та залучення інвесторів. Окремо відзначив потенціал розвитку альтернативної енергетики — мінігідроелектростанцій та вітроенергетики, а також розвиток туризму в регіоні Свидовця та відновлення традиційного вівчарства. У цьому контексті підкреслив, що громада вже здійснює необхідні дослідження, зокрема встановлення метеостанцій для визначення вітрового потенціалу. Особливу увагу приділив складній логістичній ситуації в громаді, зокрема незадовільному стану дорожньої інфраструктури, що негативно впливає на доступність медичної допомоги та екстрених служб. Наголосив на критичній потребі інвестицій у дороги та базову інфраструктуру, без яких неможливий повноцінний розвиток громади та забезпечення належних умов для населення. Також підкреслив, що всі рішення щодо використання земель, реалізації інвестиційних проєктів та розвитку енергетики ухвалюються виключно у відкритий і прозорий спосіб, у тісній взаємодії з громадськістю, депутатським корпусом та з обов'язковим дотриманням законодавства.

Григор І.І. підкреслив, що обговорення питань місцевого розвитку повинно відбуватися з урахуванням умов воєнного стану та реальних потреб громадян, які проживають у гірській місцевості. Наголосив, що громада підтримує інвестиційні проєкти, розглядаючи їх як інструмент для покращення добробуту населення, розвитку освітньої та медичної інфраструктури, а також для забезпечення належного рівня життєдіяльності. Учасників засідання поінформував про важливість оперативного ухвалення законодавчих рішень, необхідних як для розвитку громад, так і для забезпечення національної безпеки в умовах триваючої збройної агресії. Підкреслив, що законодавча діяльність має сприяти створенню сприятливих умов для роботи бізнесу та підтримці економічної стійкості громад. Також висловив вдячність за рішення, спрямовані на тимчасове обмеження перевірок бізнесу, що дозволяє підприємницькому сектору продовжувати діяльність у складних умовах воєнного часу.

Цап О.М. повідомив, що в період з 2 по 22 червня 2025 року Державною екологічною інспекцією у Закарпатській області проведено два позапланові

заходи державного нагляду (контролю) щодо діяльності ТОВ "Вітряний парк "Турянський" та ТОВ "Вітряний парк "Полонина Руна". За результатами складено акти, видано приписи, уповноважених осіб притягнуто до адміністративної відповідальності за статтею 52 КУпАП. Розраховано збитки, що завдані псуванням земель, та направлено три листи-претензії, відповідно до яких підприємствами добровільно сплачено кошти до бюджету територіальної громади.

Пацкан М.В. повідомив, що прокуратура приділяє особливу увагу питанням охорони довкілля та протидії екологічним правопорушенням, реагуючи на всі факти порушень у межах наданих законом повноважень. Проінформував, що Ужгородською окружною прокуратурою здійснюється процесуальне керівництво у кримінальному провадженні від 30 квітня 2025 року щодо проведення земельних робіт та зведення фундаментів під вітрові електростанції на Полонині Руна (частина перша статті 239-1 КК України). Проведено необхідні слідчі дії, призначено земельно-технічну експертизу. Додатково досліджується питання законності робіт без позитивного висновку з оцінки впливу на довкілля. Прокурорами спеціалізованої екологічної прокуратури також розпочато кримінальне провадження щодо можливих незаконних рубок у лісництві "Шипот". Мукачівською окружною прокуратурою розслідується провадження щодо ймовірних незаконних рубок у межах Жденіївської об'єднаної територіальної громади. Повідомив, що розслідується провадження щодо підготовчих робіт із будівництва вітрової електростанції на Полонині Боржава. За інформацією Державної екологічної інспекції, суми збитків від псування земель, встановлені щодо ТОВ "Вітряний парк "Полонина Руна-1" та ТОВ "Вітряний парк "Турянський", становлять 23 тис. грн і 18 тис. грн відповідно, що не є достатнім для кваліфікації за статтею 239 КК України. Відмітив, що подано позови щодо: скасування лісорубного квитка на рубки у лісництві "Шипот"; стягнення 2,4 млн грн збитків з ДП "Ліси України" за незаконні порубки; визнання протиправної відмови у погодженні створення пралісової пам'ятки "Праліси лісництва "Шипот". Також підкреслив, що всі провадження перебувають на контролі, а прокуратура й надалі реагуватиме в межах закону та компетенції.

Бондаренко О.В. звернувся до Бачурного В.М. із запитанням щодо взаємодії Держлісагентства, ДП "Ліси України" та інших постійних лісокористувачів із громадами, зокрема щодо забезпечення їх потреб, врегулювання конфліктних ситуацій і врахування позиції громадськості при ухваленні рішень.

Бачурний В.М. поінформував, що взаємодія Держлісагентства, ДП "Ліси України" та інших лісокористувачів із громадами здійснюється на постійній основі, включно з оперативним реагуванням на звернення та забезпеченням потреб населення, зокрема щодо паливних матеріалів. Також триває робота над

створенням відкритої карти пралісів та лісів природно-заповідного фонду у межах проєкту EUDR, доступ до якої буде забезпечено для громадян і бізнесу.

Кіндратів В.З. зазначив, що всі учасники процесу мають спільну мету — забезпечення розвитку енергетики та дотримання екологічного законодавства, підкресливши необхідність спільної роботи над удосконаленням нормативної бази. Наголосив, що після ухвалення судового рішення щодо можливості продовження процедури оцінки впливу на довкілля Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України забезпечить її повне та всебічне опрацювання з урахуванням усіх обґрунтованих позицій.

Крючков А.М. повідомив, що до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини надходять численні звернення громадян щодо ситуацій, пов'язаних із будівництвом об'єктів відновлюваної енергетики, за якими відкрито відповідні провадження та направлено акти реагування до органів державної влади й правоохоронних органів. Також поінформував про звернення щодо можливого тиску на журналістів, за якими розпочато досудові розслідування, та запевнив, що продовжуватиметься здійснення парламентського контролю й інформування народних депутатів України.

Федорів І.П. наголосила на необхідності дотримання екологічного законодавства під час реалізації проєктів у сфері відновлюваної енергетики та звернула увагу на занепокоєння європейських партнерів станом довкіллевого контролю в Україні. Підкреслила важливість балансування місцевих інтересів і загальнодержавних пріоритетів, зокрема у контексті безпеки, верховенства права та євроінтеграції, а також подякувала правоохоронним органам і громадським активістам за захист природних територій і забезпечення безпеки учасників моніторингових поїздок у гірських районах.

Тупіков А.І. звернув увагу на критичну важливість збереження біорізноманіття та наголосив, що Україна досі не вирішила низку системних екологічних проблем, зокрема щодо збереження природних лісів, степів і цінних гірських екосистем. Підкреслив, що полонини, попри малу площу, містять унікальні природні комплекси, включно із щонайменше 16 рідкісними на європейському рівні рослинними угрупованнями, які потребують збереження незалежно від їхнього статусу в природно-заповідному фонді. Також повідомив про виявлені ним під час виїзду екземпляри червонокнижної рослини та зазначив, що у звіті з оцінки впливу на довкілля зафіксовано меншу кількість місцезнаходжень цього виду, ніж у міжнародних базах даних, що викликає занепокоєння щодо повноти та достовірності поданих матеріалів, а також наголосив на необхідності комплексного підходу до збереження природних комплексів,

незалежно від їхньої площі, та на важливості дотримання зобов'язань України щодо охорони біорізноманіття на міжнародному рівні.

Веремійчик Г.К. наголосив на важливості збереження пралісів у Карпатах як національної та європейської цінності. Підкреслив, що в умовах численних випадків знищення природи необхідно докласти максимальних зусиль для охорони Карпат, і висловив занепокоєння щодо призупинення процедури оцінки впливу на довкілля.

Майстренко Н.М. зазначила, що протиставлення енергонезалежності екологічним пріоритетам є необґрунтованим. Вона підкреслила, що громадськість підтримує розвиток вітроенергетики, але занепокоєна захистом цінних земель та відсутністю розгляду альтернатив у звітах СЕО та ОВД, зокрема під час громадських слухань 6 лютого 2024 року.

Ханнелоре Вальєр подякувала парламенту за участь у обговоренні та наголосила на важливості збереження українських Карпат, як частини європейської природної спадщини. Вона підкреслила, що будівництво об'єктів має відбуватися відповідно до природоохоронного законодавства.

За результатами заслуховування доповідей щодо третього питання Мудра О., Бачурний В.М., Овчиннікова Ю.Ю., Майстренко Н.М. взяли участь у сесії запитань-відповідей.

За підсумками засідання учасники висловили подяку за зустріч і домовились взяти до відома отриману під час обговорення інформацію для продовження співпраці в опрацюванні детальних пропозицій та звернень до органів державної та місцевої влади.

За результатами проведеного засідання у комітетах планується підготовка та ухвалення відповідного рішення.

**Голова Комітету з питань
інтеграції України до
Європейського союзу**

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

Секретар Комітету з питань

**інтеграції України до
Європейського союзу**

В. НАЛИВАЙЧЕНКО

**Голова Комітету з питань
екологічної політики
та природокористування**

О. БОНДАРЕНКО

**Секретар Комітету з питань
екологічної політики
та природокористування**

О. ФЕЛЬДМАН